

Szerkesztőség:

Rimaszombat Koháry-utca 21
szám. Ide intézendő a lap szel-
lemi részét érdeklő minden
közlemény és levelezés

Bétyegtelen levelet nem foga-
dunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.**Felelős szerkesztő: Dr. DIENES GYULA.****Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a könyvnyomdában
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Ferenczy István emléke.

A nemrég lefolyt Tompa-ünnepély felszínre hozta városunk egy másik nagynevű szülöttjének, Ferenczy Istvánnak, az első magyar szobrászművésznek emlékezetét is — és az a tény, hogy a halhatatlan érdemű szobrász sirja nemcsak jel-telen, de a behorpadt hantokon még virág sínes, alkalmat adott arra, hogy a körünkben megje-lent tudós férfiak és költők méltó megbotránkozá-sát a napisajtó szavá tegye.

A tények elől nem zárkozhatunk el s őszin-tén be kell ismernünk, hogy a kiváló művész emlékevel szemben mulasztás követetett el. Mert jöllehet a multnak némi mentségéül szolgálhat az, hogy Ferenczy akkor halt el, mikor a szenvedő haza nyomoruságai még a nagyjaink iránt való kegyeletet is háttérbe szorították, de az a kultur-históriai tény, hogy a magyar művészi képfara-gás az ő kísérletei folytán emelkedett arra a színvonalra, mely a kézműves mesterség felett áll: erkölcsi kötelességévé tette az utódoknak azt, hogy a nemzet szellemi életének azon megnyilat-kozását, mely a szobrász-művészetben nyer kife-jezést, annak legelső hivatott munkásában s így úttörőjében, megbecsülje.

Ferenczyt eltemették, — de el is feledték és jeltelen sírját benőtte a gyom. . .!

Elfeledték, hogy városunk e nagy tehetségű szülötte, kinek szelleme a világhírű olasz Canova s a dán Thorwaldsen lelkét tükrözi vissza, a durva kőbe életet és klasszikai fenséget lehelt; — elfeledték, hogy a lánglelkű férfiú a művészi téren elmaradt magyar nemzet dicsőségére ál-dozta lelkének első fény sugarait; elfeledték, hogy eszme és szellemi tartalom tekintetében az ő al-kotásai igazi mű-beccsel bírnak; elfeledték az ő legnemesebb ideáját, hogy a magyar szobrász-művészetet még anyagban is ép úgy nemzetivé kell tenni, mint a hogy nemzetivé lett kortársai által a mű-költészet; és elfeledték, hogy e zseniá-lis férfiú Gömörmegyében, a költők vármegyéjé-ben született!

A mult héten egyik körünkben időző tudós

férfiu a nagy úttörő sirja felett így kiáltott fel: „Adjon Isten neked hálásabb nemzedéket!”

Lehetetlen, hogy e felkiáltás mélyen ne érintse lelkünket! Lehetetlen tovább viselnünk a hálátlanság vádját!

Hiszen e mai nemzedék még nem mulasz-tott annyit, hogy helyrehozni ne lehetne. Az a közönség, mely csak imént dokumentálta azt, hogy tud lelkesedni, tud áldozni is, ha kell, semmi esetre sem fog elzárkózni az elől az erkölcsi kö-telesség elől, mely azt követeli, hogy a magyar szobrász-művészet első úttörőjének hamvai fölé diszes emléket emeljen.

Az a város, mely oly fényes csillagokat tü-zött a magyar dicsőség egére, mint egy Tompa, egy Ferenczy, egy Blahané, ép oly büszkeség-gel mutathat szülötteire, mint egykor a Grachu-sok anyja, mondván: „ezek az én gazdagságom!” És az idegennek nemcsak a Tompa emlékében kell látnia ezt a mi nagy büszkeségünket, ha-nem a rimaszombati sirkertben is, hol az első magyar ihletett művész alussza örök álmait.

A Ferenczy siremlékéről a mi kegyeletün-ket kell leolvasnia az oda zarándokoló idegennek; annak a siremléknek tanuskodnia kell az utókor előtt arról, hogy Gömörmegye közönsége szívébe zárta az ő nagyjainak emlékezetét.

A fővárosban élő művészek körében a Fe-renczy emlékezetének fenntartására mozgalom indult meg, melynek eredménye az lesz, hogy az ő művészi hagyatékában lévő örök-beccü al-kotások, melyek a magyar szobrászat történeti fejlődésének kincseket érő klenodiumai, a nem-zeti muzeumban fognak méltó helyet találni. De mibennünk is megmozdul a szív s lelkünk teljes melegével óhajjtjuk, hogy a nagynevű úttörőnek hamvai a mostani eldugott helyről exhumáltassa-nak s a város által adományozott dísz-sírhelyen kegyeletes ünnepséggel eltemettetésén, a sír fölött diszes, művészi kéz által faragott siremlék jelölje meg a félszázad előtt elhunyt férfiú hamvait.

Ez a mi társadalmunk nem lehet sem oly szegény, sem annyira szűkeköltű, hogy e felve-tett eszmét fel ne karolná s ez által erkölcsi

ösztönzést ne adna arra is, hogy a jelenleg élő művészi gárda annak idején lerohassa kötelessé-gét első tanító-mesterével szemben.

Lapunk jövőre egyik nemes czéljának fogja tartani azt, hogy Ferenczy emléke szülővárosá-ban, Rimaszombatban a fent jelzett módon tár-sadalmi uton megörökíttessék s ennek megvaló-sítására szerkesztőségünk, mint első, hozandja meg anyagi áldozatát. —s.

Közigazgatási bizottsági ülés.

(1902. június 9.)

Hámos László főispán elnökele alatt tartott rendes havi közigazgatási bizottsági ülésen a napirend előtt fel-szólat Szentiványi Árpád, közeletünknek ez az országos jelentőségű illusztris tagja s a következőket mondotta:

Tudomásomra jutott, hogy azon igazán piszkos és minden valóságot nélkülöző támadásokkal kapcsolatban, melyek egy helyi hírlapban egy idő óta czélzatos követ-kezetességgel napvilágot láttak, „jó barátaim“ engem is összeköttetésbe hoztak.

Nem tudom kiknek a szájából kerülnek ezek a hi-resztelések, a melyek ellen védekezni nem is akarok, csupán azt tartom férfias kötelességemnek kijelenteni, hogy a földalatti akna-munkát a leggyalázatosabbnak tartom, mert ha van valami mondani valóm, azt nyíltan is ki merem jelenteni; tehát, aki az én nevemet az említett támadásokkal kapcsolatba hozza, aki én rólam azt hi-reszteli, hogy én titokban ezeknek a támadásoknak s ezek szerzőinek háta mögött állok: *haszontalan* szó-szátyár embernek tartom.

E felszólalás után a rendes folyó ügyek tárgyalása következett, melyekből — mint legérdekesebbet — az alispáni jelentésnek a kivándorlásra vonatkozó adatait következőkben közöljük:

„A folyó évi május hó 31-én és június hó 1-én Miskolczen tartott kivándorlási kongresszus alkalmából — vármegyénk területét illetőleg a kivándorlásra vonat-kozó adatokat hatósági uton beszereztettem s erre nézve a beérkezett hivatalos jelentések alapján bátor vagyok a következőket tiszteletteljesen előterjeszteni:

Az 1900. és 1901-ik évben Amerikába kivándo-rolt vármegyénk területéről 3428 egyén, — 1900-ik év-ben 1409 és 1901-ik évben 2019 — a folyó évben pe-dig május hó 28-áig hivatalomhoz beérkezett 1666 önálló kérvény, 1832 egyén részére.

égve a vágtyól, hogy drága kis urnőjét, Ilonkát láthassa, fején a menyasszonyi koszorúval.

A toronyóra lassan, kongva üti el a hármat . . . Hirtelen megkondul a nagy harang, hangja most oly csengő, oly vig, mintha érezné a hideg érz, hogy két forró, két szerető szív fog most egymásnak örök hűséget esküdni . . . A lakadalmas menet megindul. A falusi leányok virágesőt zuditanak a menyasszony kocsjára, úgy hogy midőn a templom elé érkezik, nem egyéb az, mint egy óriási virágesőkor, középen egy remek fehér rózsá-val, Ilonkával . . .

A nép ujjongva követi a kocsikat; mindenütt csak e két szó hallható: Eljenek boldogul! . . .

S ott az utca egyik sarkán egy sápadt ifju nézi vadul, villámló szemekkel a menetet: Vársonyi Gergely, a hazakerült katona. Ujjai ökölbe szorulnak; olykor ért-hetetlen szavak törnek elő vadul hánykódó kebléből . . . A falnak támaszkodva addig nézi az elvonuló kocsikat, míg az utca kanyarulatánál eltűnnek villogó szemei elől. Ekkor kezét az égre emelve, fölkiált:

— Istenemre! Ennek nem szabad megtörténnie . . . nem! . . . nem! . . . Oh jó Atyám könyörülj árva lelkemen! . . .

Azután baza siet, felkantározza lovát és kivágtat a mezőre. . . Nem látta őt a faluban többé senki sem.

A nagy szérűskert alá hajló, lombos fái alatt sé-tálgat karjait egymásba öltve a fiatal házaspár, Aladár és Ilonka. Egymáséi lettek tehát örökre . . . most oly jól esik a csendben ábrándozni a rejtélyes jövő felől. . .

Ényhe csendes est van, Mamertusz estéje. A csa-litban fel-felharsan az esti fülemile búbajos éneke. Ezernyi csillag ragyog felettük a derült égboltozaton, melyek kö-zül néha egy-egy sebes futással hull le, vörös lángnyel-vet hagyva maga után az égen.

A leányka ilyenkor félénken húzódik Aladárhoz; nem tudja mért, de szívét valami gonosz sejtelenem nem

TÁRCZA.

Tompa Mihály emlékezete.*)

Lehullott a lepel, színről-színre látunk
— Virágregéknek nagy költője! — itt.
Mig mi e földről örökre megválnak:
Nem borítja enyészet hamvaidd:
Neved örök! nem mehet feledésbe.
— Bár lenne porrá e nagy érekszobor —
Mert fényes betűkkel van az bevésvé,
Melyet megöriz — hálával — a kor.

Büszke lehet nevedre Rimaszombat,
Hogy a nemzetnek Téged ő adott!
Ki, — jöttével a szomorú napoknak —
Híven festéd a honfi bánatot!
A természetnek Te valál költője,
Mert a' volt neked dajkáló anyád.
Megnyugvás ha jött, nem jött, csak Ő tőle,
Hogy ha bú árja borult néha rád.

Magasztos volt lelkednek szárnyalása
Akkor is, ha az ígét hirdetéd.
Ajkad kész volt mindég vigasztalásra,
Mézként folyt arról 's szívhez, a beszéd.
A kiket egy életre összeadtál,
Azok nem tudtak elfejejtteni:
És ha szóltál gyászos ravatalnál:
Nem lehetett könnyet nem ejteni.

De jöttek rád is „nem-szeretem napok“:
Lesújtó gyász, hogy meghalt kis fiad.
Szíved nem bírta e szörnyű bánatot:
— Mint sebzett vad — hordoztad e nyilat!

*) Közzöljük e verset annak tollából, kinek karjaiban a nagy költő meghalt, s ki Tompa Mihálynak hosszu időn át káplánja volt Hanván. Szerk.

E nagy csapás rabolta el nyugalmad
S csak egy tartott fenn ezután: a hit.
Viszontlátás reményével biztattad
Fiad, irván „utolsó verseid.“

Bús napjaid e küzdelmes szakában
En voltam egyik igehirdető.
Majd, osztoztam özvegyed bánatában,
Hogy rád borult a gyászos temető!
De jobb, hogy jött a megváltás órája
— „A kinoknak legiszonyúbb fokán.“ —
El kell mennünk úgy is, a számadásra,
Egynek később, míg a másnak korán.

Pihenj nagy költő! fenn égi hazádban,
— A hol megférnek a nagy szellemek. —
Mig fölöttünk — a temető árnyában —
Az enyészet szellői lengenek.
Ha érekszobrod ledülne is sokára;
Evszázadok őrzik emlékedet.
Mert egy nemzet büszke, nagy dalnokára:
Dalaidban is végig emleget! *Lengyel László.*

Mamertusz-nap éjszakáján.

Irta: KOLBENHEYER ZOLTÁN.

A máskor oly csendes Kondoroson, ma szokatlan sürgős-forgás uralkodik. . . Az egész falu egy megboly-gatott hangyaboly; sűrűg-forong benne a sok munkás hangya, száz meg száz ember jár-kei ide-oda. . . Oh, csakhogy tétlenül, ünnepi köntöst öltve. . . Ugyan hát kinek jutna eszébe ma dolgozni? . . . Hiszen ünnep van ma Kondoroson: a falu földesurának, a mindenkitől tisztelt és szeretett Mihályi urnak a leányát, Ilonkát, ma vezeteli oltárhoz a szomszéd falu földbirtokosának fia, a deli Szentimrei Aladár.

Nagy néptömeg verődik össze Mihályi ur háza előtt,

Az utolsó tíz év alatt kivándorolt 6818 egyén — 1901-ik évben visszaérkezett 544 egyén s így kint tartózkodik 6270 s folyó évi 1832, összesen 8102 egyén.

A kivándorlottak által posta útján beküldetett a posta-igazgatóság kimutatása szerint 1900. évben 855003 kor. 95 fill., 1901. évben 2122533 kor. 10 fill. vagyis összesen 2977567 kor. 05 fill.

A kongresszuson megjelentem. Azonban nézetem szerint, azon első és főteendő, hogy a felvidék egyes vármegyeiben a kivándorlásnak mérve, a helyi viszonyok és körülmények figyelembe vételével, a lakosság kivándorlásának ezekre visszavezethető oka, s a mindinkább terjedő kivándorlás megakadályozása, esetleg korlátozása érdekében fogantatva veendő sürgős intézkedések tárgyalása és megállapítása az eljárási tervezetbe fel sem vétetvén, tárgyalás és megbeszélés tárgyát sem képezte, hanem igenis behatóan és szakszerűen tárgyalattak az egyes szakosztályokban, mindenesetre a kivándorlás ügyével kapcsolatos nagy jelentőségű közgazdasági és társadalmi kérdések, valamint a községek rendezésének fontos és sürgős elintézését igénylő kérdése is — de a most már nagy mérvet öltött kivándorlásnak közvetlen oka — mezőgazdaságunkat s a gyáripart is fenyegető ezen nagy jelentőségű országos bajnak korlátozása s a kivándorlottak személyes érdekében — a törvény keretén belől, sőt esetleg törvényhozási uton is szükséges intézkedések igen nagy jelentőségű kérdése tárgyalás alá sem vétetett s épen ez okból szerény nézetem szerint az egész nagy kongresszusnak, alig lesz a közel jövőben a kivándorlás ügyére közvetlenül üdvös befolyása.

Általános érdeklődést keltett még a vallás- és közoktatásügyi miniszternek az a rendelete, amely Rimaszombat város és az itteni különböző felekezetek között ezeknek segélyezése tárgyában a vármegyei közgyűlés határozatát megsemmisíti. Ez a rendelet szövege szerint így szól:

„M. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter. 29449. szám. — Gömör-Kishontvármegye közigazgatási bizottságának Rimaszombat. — A Gömör-Kishont vármegyei alispán helyettesének mult évi november hó 23-án 1900. sz. a. hozam intézett felterjesztését a rimaszombati felekezeteknek a város általi segélyezése tárgyában mellékleteivel együtt a város értesítéssel küldöm le, hogy a vármegye törvényhatósági bizottságának 16491/901. sz. a. hozott határozatát megsemmisítem. A felmerült vitás ügynek utolsó fokon való eldöntésére nem a közigazgatási bíróság, hanem a miniszterium van hivatva, mivel ezuttal nem az egyes feleknek kijárulatandó segély arányáról és ennek igazságos megállapításáról, hanem arról van szó, vajjon Rimaszombat r. t. városa a felekezeteknek juttatott segélyek további kijárulatait megtagadhatja-e vagy sem? — Annak megjegyzésével tehát, hogy a város felebbezése bevezetésében az illetőség kérdésében foglalt nézetnyilvánítás helyes s hogy tehát a város felebbezése a kir. közigazgatási bírósághoz át nem teendő, kijelentem, hogy a vármegye törvényhatósága ez ügyben illetéktelenül is és érdemben helytelenül határozott, midőn 16491/901. számú határozatában kijelentette, hogy a felekezetek által élvezett, itt szóban álló járulékok vagy javadalmak jogi természetének minősítése és megállapítása rendes bírói utra tartozék. — Annak megállapítása ugyanis, vajjon az itt szóban levő javadalmak azon segélyezés fogalma alá vonhatók-e, melyeket a községek az 1868. LIII. t. cz. 23. §-a értelmében bármikor megszüntethetnek? s vajjon ezek a járandóságok, vagy egyes részeit nem-e kötelezettségből kijárulatandók, vagy hogy a város azok kiszolgáltatását egészben vagy részben meg sem tagadhatja? oly jogvita kérdés, mely a politikai hatóságok által közigazgatási eljárásban nevezetesen első fokon a vármegyei közigazgatási bizottság, utolsó fokon pedig a miniszterium által bírálendő el és döntendő el. — A vármegye törvényhatósága vagyonfelügyeleti hatáskörében ezzel a kérdéssel illetékesen nem foglalkozhatott, miért is a fellebbezés elfogadásával a vármegye törvényhatósági 16491/901. sz. határozatát megsemmisíteni kellett. — Felhívom a közigazgatási bizottságot ezek után, hogy a város 1449/901. sz. határozata ellen benyújtott fellebbezések alapján a szóban levő szolgáltatások eredetét s jogi természetét szükség esetén a vitázó felek meghallgatásával a contradictorius eljárás szabályai szerint nyomozza ki s ennek során határozatilag állapítsa meg, vajjon a város ezeket a járandóságokat egészben

hagyja nyugodni. . . . Fél valamitől s e félelemtől nem tud szabadulni.

— Aladár! szólal meg végre Ilonka, a hosszú, féltelmes csendet megszakítva.

— Mit akarsz édesem? . . .

— Mond csak, igaz-e az, hogy minden embernek van egy csillaga s ha az leesik, akkor . . .

— Bohó gyermek, — vág szavába Aladár, — ugyan hol hallottad ezt a mesét? Miért gondolkodol te a halálról, pusztulásról, mikor most nyílt meg előttünk a boldogság, az élet kapuja. . . . Tovább nem folytatta. . . . Érezte mint szorul el szíve. Valami bántó sejtélem fogta el őt is, mely folyást a halálról, pusztulásról beszélt. . . . Halgatagon mentek tovább és nézték a fenséges, ragyogó égboltozatot. . . .

Hirtelen két csillag futott le sebesen egymás mellett az égen.

— Vajjon kinek a csillaga lehetett, kérdé-önkéntelenül a férfi. . . .

— A tied Szentimrei Aladár, felelt egy tompa hang s mielőtt megfordulhatott volna, érezte, hogy két erős férfiak megragadják és leteperi a földre. . . .

— Vársonyi Gergely! sikoltott Ilonka és összegyogyott. . . .

— Igen én vagyok, eljöttem, hogy megboszuljam magamat! Ilona! emlékezz a multra. . . . mit mondtál, mit ígértél mikor elváltam tőled? . . . Hűséget! . . . Igen, hűséget és . . . megcsaltál. . . . Oh de én megtartom fogadományomat. . . . te az enyém vagy. . . . igen az enyém! Az élő Istenre esküszöm, másé nem leszel soha! szólt és törét markolatig döfte a földön vergődő ember oldalába. . . . Azzal felkapva Ilonkát a földről, elrohant a közeli erdőbe, a hol lovára vette magát elvágatott drága terhével. . . . hová? . . . Mit bánta ő akárhová, csak egyre azt hajtogatta magában: Enyém vagy hát, újra enyém.

A nagy fali-óra lassan üti el a tizedet. Az öreg Mihályi ur házában, a fényesen kivilágított teremben el-

vagy részben megszüntethette-e vagy sem, megjegyzem, hogy ez ellen a határozat ellen a meg nem elégedő fél hozzám nyújthat majd be felebbezést. — Budapesten, 1902 évi május hó 19-én. — A miniszter meghagyásából: Gömör-Oszkár s. k., miniszteri tanácsos.

A közigazgatási bíróság kisebb jelentőségű ügyeket tárgyal.

Glosszák.

A Tompa-szobor leleplezése megtörtént. Lapunk mult számában referáltunk is a minden részében lélekemelő, impozáns és szép ünnepélyről, melynek Gömörvármegye és Rimaszombat városa annaleiseiben külön lapot kell szentelni s az elismerés babérkoszorujával kell övezni a történetírónak legalább is a lap incieláját. Nem akarunk ismétlésképe bocsátkozni, — mert hiszen megírtuk, hogy a vármegye és város önmagát is megtisztelte akkor, mikor hallhatatlan emlékü nagy szülőltének emlékét ércszoborral is megörökítette, de czéltalannak tartjuk most az ünnepség után rekriminalni, hiszen a köztudat szerint lehetetlenség olyan ünnepélyt kisebb mértékben is rendezni, melylyel *mindenki* meg legyen elégedve, s különösen egy kis rosszakarattal minden — a legjobb akarattal tervezett ünnepély harmóniáját is meg lehet zavarni egy-egy dissonans hanggal.

Ez ugyan nem történt meg — jogos és alapos ok sem volt rá — s így csak a Könyves Kálmán megjegyzését mondhatjuk reá: „de strigiis, quae non sunt, nulla quaestio fiat.“

Ne vegyék azonban rossz néven olvasóink, hogy mi — a mi kis körünkben egy lapot még a szobornak szenteljünk, s mielőtt az ünnepélyre vonatkozó aktákat lezárunk, a magunkét is hozzáfűzzük. Bizonyára tognak akadni, kik ezt szerénytelenségnek fogják minősíteni, de azt — hogy nem szinigazság, — amit irunk, aligha fogja valaki mondani.

A mikor 19 év előtt kipattant a szobor létesítésének az eszméje, S. Szabó József, lapunk akkori munkatársa — hasábjainkon is igyekezett propagandát csinálni az eszmének, s aztán Sárospatakon meg is alakult a bizottság, elnökévé választotta dr. Veres Samut, s akkor megkeresték a polgári olvasókört is, mely városunkban elsőként adta adományát. A bizottság mindene volt akkor dr. Veres Samu főgymn. tanár, ki hosszú időn — egy évtizeden keresztül — csaknem egyedül buzgólkodott. Azután a helybeli főgymn. kebelében alakult meg a szoborbizottság báró Nyáry László elnöke alatt, ki maga mintegy 800 forintot gyűjtött egy év alatt. — Veres, mint diszelnök akkor is az élén volt s egészben több mint 12 évig állott az ügy szolgálatában minden igyekezettel, lelkesedéssel, áldozatkészséggel, — fáradozásai eredményeképp néhány ezer forintoskát összegyűjtve, azt őrizte és gyümölesztette.

Itt az első pont, melynél meg kell állnunk, s ha azt mondaná is valaki, — hogy e szobrot mindenképp megalkotta volna a vármegye vagy a város, akkor is kalapot kell emelni és a nyilvánosság előtt le kell rónunk az elismerés és hála adóját az előtt, a ki igazán nagyon sokat fáradozott az eszme megtestesítése érdekében.

Szó sincs róla, sokan hozzájárultak: Az egyik gyűjtött és adott, a másik csak adott, a harmadik gyűjtött, adott, táncmulatságot rendezett, tánczolt, sőt ráadásul a lapokban is firkált az ügy érdekében stb. stb. de annyit senki sem tett, mint dr. Veres Samu, a kitől aztán átvette a vezetést a szobor létesítésére kiküldött nagybizottság elnöke: Bornemisza László alispán. Az ő aegise alatt azután a sok mindenféle akadály miatt esigalépésekkel haladó ügy gyorsabban tört a kifejlés felé s a

némul a zene; készülődnek az ünnepi lakomához. A vendég-sereg együtt van a terített nagy asztal körül és már csak Ilonkát és Aladárt várják, hogy a lakomát megkezdhessék. Egyszerre az elszörnyedés moraja lebben el minden ajakról; . . . Az ajtón egy össze-vissza tépett ruhájú, véres férfi tántorog be. . . . Szentimrey Aladár.

Félig lecsukott szempillái alól látta, amint ellenfele felkapta Ilonkát, s hallotta szavait és a mindinkább távolodó lódobogást. . . . Leirhatatlan düh szállta meg erre. Ilonkát, fiatal hitvesét nem akarta elveszíteni semmi áron. Emberfeletti erővel talpra állott s minden ágba, bokorba kapaszkodva, tántorogva indult a ház felé. Végre ott állt az ajtóban, göresösen fogva a kilincset, hogy el ne essék. . . .

— Vársonyi Gergely elrabolta Ilonkát; dél felé menekült vele. . . . Gyorsan lóra! kiáltott végső erejével, a kilincs lassan csuszott ki kezéből és eszméletlenül terült el a földön.

Általános zavar keletkezett erre az egész házban. Többen Aladárhoz rohantak, élesztgetni kezdték; de csakhamar belátták, hogy társaságuk hasztalan; segíteni nem lehet. . . . A tőr a tüdőt is megsebezte. . . . Az öreg Mihályi észnélkül futkosott fel, alá, lánya nevét hangoztatva.

— Lóra hát! kiáltott végre kábultságából felocsudva. Csakhamar távolodó lódobogás tudatta, hogy az üldöző csapat elindult és az üldözés megkezdődött.

Csillagos éj van. A hold ezüst fényt áraszt szerte a földön. . . .

Vársonyi Gergely megeresztett kantárszárral vágat tova, teljesen a lova ösztönére bízva magát. Mindegy, akárhová viszi is a nemes állat; valami csak azt sugja neki, minél messzebb e vidékről. Olykor kékmedve néz hátra, vajjon nem követi e valaki, nem üldözik-e? . . . Aztán még sebesebb futásra készíti lovát, Szellőt, mely nevének megfelelő gyorsasággal repül a rónán. Szeretné, ha már nagyon messze volna e vidékről. Egyszerre az

két kiváló férfi — kik bizony sokszor tartottak együtt kettecskén „bizottsági ülés“-t — neki látott a dolognak s ma már az ő valóban hála és elismerésre méltó közreműködésük s a vármegye anyagi támogatása folytán a szobor áll és ékesíti azt a teret, melyet most már „hivatalosan“ is el kell nevezni „Tompa-tér“-nek.

Itt ki kell térnünk arra a nevezetes mozzanatra, mikor a millenáris ünnepségeket megelőző közgyűlésen megyei közéletünk egyik kiváló férfija, a csendes visszavonultságban élő: Hanvay Zoltán, Tompa Mihály volt személyes jó barátja azt az indítványt tette, hogy a millenium alkalmából vármegyénk méltó emléket emelne, ha hallhatatlan nagy szülőtte Tompa Mihály emlékét ércszoborral megörökítené.

A megyei közgyűlés akkor, mikor a közművelődési egyesület és a községi és körjegyzők nyugdíjintézete javára millenáris alapítványt létesített, a Tompa-szobor alap javára 10000 koronát szavazott meg s Hanvay Zoltán az eszme megpendítésével, illetve az indítvány megtételével az őszinte és igaz elismerésre méltán rászolgált.

Ezzel a kis megemlékezéssel tartoztunk azoknak, kiknek lelkes munkatársaiavá szegődtünk mi is. Mert a „Gömör-Kishont“ hasábjai — tanúságot tehetnek róla a megyei muzeumban levő régi kötetek — igen sokat használtak a nemes ügynek. Nemesak adtunk és gyűjtöttünk, de hasábszámra írogattunk a szobor létesítése érdekében, hangulatot keltve, s elismeréssel méltatva és buzdítva az áldozatkész pénzintézeteket, melyek a szoboralap javára közreműködő koszorus dalárdával, s a mulatságokat rendező ifjúsággal együtt mindenkor szívesen támogatták a felvetett szép és nemes eszmét.

A kirkól e sorokban megemlékeztünk, azok egyáltalán nem számítanak arra, hogy dicsérjék, s érdemeiket dithyrambusokban zengje bárki is. De a nyilvánosság organuma nem engedheti meg, hogy szó nélkül suhanjon el felettük a feledékenység szellője, s épen ezért meg kell említeni azokat is, a kik a lefolyt szép ünnepély rendezésénél különösen sokat fáradoztak. Ezt mult számunkból szándékosan kihagytuk s most tesszük — mikor az ünnepség még élénk emlékezetben van, s mikor még fűzik a reflexiókat, tárgyalják a lefolyást, kritizálnak, dicsérnek, szidnak, szóval különböző nézetek jutnak kifejezésre.

Az alispán mellett teljes odaadással fáradozott, tervezett, rendelkezett és maga is minden jóakarattal és tehetséggel dolgozott: Lukács Géza megyei főjegyző, a végrehajtó bizottság elnöke, kinek buzgó és lelkes segítő társa volt dr. Kovács László városunk szép reményekre jogosító derék polgármestere és Törköly József igazgató, társadalmi életünk kedves tagja. A vendégfogadásnál is Törköly József, Badinyi Gyula rendőrkapitány, dr. Kármán Aladár és Glauf Pál főjegyző fáradoztak igen sokat, s nagyrészt az ő tapintatosságuknak köszönhető, hogy a vendégek teljesen meg voltak elégedve. Az ebédnél kívül még Ragályi István megyei főpénztárnok, dr. Dienes Gyula és Lovass Árpád végeztek nehéz és elismerésre méltó munkát. Előbbiek a táncrendezésnél is igen tapintatosan és okosan jártak el, s sikerrel buzgólkodtak a hölgyközönség szórakoztatásán.

Ezeket akartuk még „post festa“ elmondani. —r—

Alapítvány Tompa Mihály emlékére.

A nagy műveltségéről és jó szíveről általánosan ismert és tisztelt hanvai földbirtokos: Hanvay Zoltán is ki akarta venni a maga részét nagynevű „mentora“ s később jó barátja: Tompa Mihály ünnepeléséből. Teljesen az ő puritán, visszavonult egyéniségét, mely érzését jellemzi az a mód, a melyen a maga halálját, lángoló haza-

éjjeli esendben hangos lódobogás üti meg fülét; hátra tekint . . . dühében fölördít. . . .

— Üldöznek!!

Vad ordítás harsant fel a háta megett. Az üldözők észrevették és megeresztett kantárszárral rohannak utána.

— Előre, Szellő előre! Ha beérnek inkább meghalok, de tőled Ilonkám nem válok el soha és hevesen szoritotta magához az álét leányt. . . .

Szellő pedig szűgybe vágott fejjel repült tova a rónán.

Óra mult óra után. Az üldözők hol előbbre kerültek, hol hátra maradtak. Így folyt az üldözés életre-halálra való vágatással, majdne hajnalhasadtáig. Az üldözők ugyan messze elmaradtak, de Szellő is lankadni kezdett a kettős teher alatt. Vársonyi remegve látta, mint fuj, zihál a végsőkig csigázott állat. Az üldözők ordítása pedig újra felharsant.

— Előre kedves lovam! Előre Szellő!

Ez hörögve száguldott tovább; vékonyáról szakadt a hab, hortyai forró párát löveltek. . . . Vársonyi érzi, hogy sokáig már nem bírja ki e rettenetes hajsztát. . . . Kétségbeesve néz körül, de hiába, sehol sem talál menekülésre utat.

Üldözői pedig sarkában vannak. . . . Ekkor fülét távoli zúgás üti meg. Igen, alig egy kilométernyi távolban magas partok közt, a megáradt Körös folyam hőmpolygeti hullámain. . . . Halvány arczán rövid örömsugár jelenik meg. Utoljára serkenti lovát; a nemes állat utolsó erőfeszítéssel rohan a folyam felé. . . .

— Csak üldözz nyomorult, hitvány nép; Ilonkától nem válok meg soha! kiált hátra az üldözőkhöz fordulva. . . . s a magas partról beugrat a megáradt folyóba. . . .

Fejük felett hangos loccsanással csap össze a víz. . . . s csendes lesz ismét minden. . . .

A menyasszonyi koszoru ott uszik a Körös zavaros hullámain. . . .

fői szeretetét és tiszteletét „örök kegyeletét“ kifejezte, megörökítette a nagy költő, az ő egykori tanítója iránt. Folyó hó 7-én 200 koronát küldött a helybeli egy. prot. főgimnázium nemes elnökéhez: *Kubinyi Aladár* törv. elnökhöz a következő levél kíséretében:

Nagyságos igazgatósági Elnök ur!

Ha valaki örök kegyeletet s hálát őriz szívében a csak az imént ünnepelt „Tompai“ név iránt; úgy ez első sorban én vagyok. Mert igaz szóról-szóra mindaz, a mit a köztünk fennállott viszonyról gróf Vay Sándor a „Pesti Hírlap“-ban elmondott.

Igenis, én jó Szülőimem kívül Neki — mentoromnak — tartozom legtöbb hálával, sokat mondok ezzel, de igazat: többel, mint összes volt kedves tanárainak.

Nem tartozik ide: miért? a sors úgy akarta, hogy ezen kegyeletemet a szobor-ünnepély alkalmával ne dokumentálhassam.

Megtehettem volna, hogy az én koszorúm is ott szerénykedjék a többi között.

Elvi oknál fogva nem történt úgy. Esküdt ellensége vagyok minden koszoru-adásnak. Hiszen a legtöbb esetben a kegyelet csak köpönyege a hivalkodásnak. S ha ebben csalódnám is? a virág nem a földbe, de a föld fölé való, az értéket pedig porladozás ezéjéből eltemetni kisszerű felfogásnak tartom.

Legelső kedves unokám koszoruját a nevére tett alapítvánnyal váltottam meg a „gömörmezei közművelődési egyesületnél.“

Kedves halottaim mauzoleumában első helyet foglal el az imént ünnepelt.

Az én koszorúm helyett postautalvánnyal küldök becses címére 200 azaz kétszáz koronát.

Nyelvében él a nemzet. A haza édes nyelvét beszélő honpolgár, ha nem is érez talán melegebben a haza iránt; de okvetlenül méltóbban tud kifejezést adni törhetlen szeretetének, hűségének.

Ebből kiindulva: kérem ezen 200 koronát a rimaszombati egyesült protestáns gimnázium igazgatóságának átadni. Kérem: fogadják szívesen, kezeljék s gyümölcsöztessek örök időkre „Tompai Mihály“ alapítvány címen.

Nem szorgalmi ösztöndíjra, nem is szellemi munka díjazására szántam. Effele alapítvány — gondolom — van elég.

Új eszme, mondhatnám: „eszmény“ lebegett lelki szemem előtt.

Kérem annak évenkénti kamatját egy 10 koronás arany képeben azon nem magyar anyanyelvű növendéknek kiadni, a ki a többiek között legjobban, leggyökeresebben elsajátítva édes anyanyelvünket, ez által bebizonyította azt, hogy bármily nyelven rebegte el először az „édes anya“ szent nevét, ép oly imádatlaltal függ közös édes anyánkon: a magyar hazán.

Nem kötöm az odaitélés feltételét: „osztály“-hoz. A tisztelt tanári kar a kulesot bizonyosan meg fogja találni.

Fogadja Ön őszinte nagybecsülésésem nyilvánítását, maradván

Hanván, 1902. június 7-én,

Nagyságodnak alázasat szolgálja:

Hanvay Zoltán.

E magasan szárnyaló, felekölt és őszinte érzéstől és hazafias szellemtől áthatott levélhez, ez szép kegyeletes tettezh valóban nem kell kommentár! Olyan ez, mint a szóztalan természet, mely a szemlélődő buvár, de sőt a nép egyszerű gyermeke előtt is magától, önként kitarja szépségeit s aztán beszél, suttog sokat, csodálatot és tiszteletet keltő szép dolgokat! Némák e sorok is; egy sereg holt betű. És mégis mennyi és milyen nemes élet lüktet bennük, mennyi és milyen igaz érzés rezdül rajtuk végig! Mennyi és milyen nemes hang csendül ki belőlük, mint a templom csengő harangja, mely tiszteletre, áhitatra hív! „Jöjjetek utánam! Kövessetek engem!“ Bizony, bizony általában is nem az alapítványok összegének a nagysága szokta meghatni leginkább lelkünket, hanem az a nemes intentio, azok a finom lelki rugók, melyek az adományozókat tette irindítják. A *Hanvay Zoltán* adománya mélyen megillette lelkünket, mert magában a tetteben is, de a sorok között is olvasva sok-sok követésre, megszívlelésre méltó nemes gondolat lebeg, finom érzés rezeg.

A levelet az igazgató-választmány felhatalmazása folytán közöljük. Mert az igazgató választmány az alapítványt hálás köszönettel fogadván, elhatározta, hogy az alapító levelet egész terjedelmében felveszi jegyzőkönyvébe, megőrzés végett örök emlékül elteszi az okmánytárba és lapunkban közzéteszi. Elhatározta végül azt is, hogy az alapítónak jegyzőkönyvi kivonatban hálás köszönését nyilvánítja.

Mi jól tudjuk, hogy ő mindeerre nem vágyott és mégis jól esett másoknak is elmondanunk e követésre méltó tettet s a felette érzett, igaz örömeinket. —ő.

Értesítés és meghívás.

A rimaszombati községi polgári leányiskola 1901—1902 évi záróvizsgáinak sorrendje:

Pénteken: június 13-án d. e. 11 órakor az izraelita növendékek vallás vizsgája.

Szombaton: június 14-én d. u. 3 órakor a r. kath. növendékek vallás vizsgája.

Vasárnap: június 15-én d. e. az ev. ref. és ág. ev. növendékeinek vallás vizsgája saját templomaikban.

Hétfőn: június 16-án d. e. 11 órakor francia, d. u. 5 órakor torna vizsga.

Kedden: június 17-én d. e. 8 órakor az I. osztály vizsgája.

Szerdán: június 18-án d. e. 8 órakor a II. osztály vizsgája.

Csütörtökön: június 19-én d. e. 8 órakor a III. osztály vizsgája.

Pénteken: június 20-án d. e. 8 órakor a IV. osztály vizsgája.

Szombaton: június 21-én d. u. 4 órakor záróünnepély.

Hétfőn: június 23-án d. e. 9 órakor írásbeli, d. u. 3 órakor szóbeli magánvizsgák.

Ezen nyilvános vizsgálatokra a m. t. szülőket s nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja:

Az Igazgatóság.

Nyilatkozat.

A „Gömöri Hírlap“-ban megjelent és Hámos László vármegyénk főispánja ellen irányuló cikk méltó felháborodást keltett, úgy vármegyénk területén működő községi-körjegyzők, mint a vezetéseinkre bízott községek közönsége előtt.

Nem felsőbb parancsra, de az igazság őszinte tölcésolásként kijelentjük, hogy ezen igazságtalan támadást elítéljük és határozottan visszautasítjuk, és tekintettel arra, hogy vármegyénk köztisztvisel és szeretetben álló főispánja, a Gömör-Kishont t. e. vármegyei községi körjegyzői egyesületünknek tiszteletbeli tagja, őt bizalmunk, tiszteletünk és egyesületünk iránt mindenkor tanusított meleg érdeklődésért örök hűségünk, forró hálánkról továbbra is biztosítjuk.

Kelt Pelsőczön, 1902. május 27-én.

A vármegyei községi körjegyzői egyesület elnöksége:
Fridrik Vilmos, elnök. *Záhonyi János*, főjegyző.

Hírek és vegyesek.

Jótevény alapítvány. Vármegyénk nemes és nagylelkűségéről immár országszerte ismert nagybirtokosa: gróf *Andrássy Dénes* Kraszná-Horka-Váralya felekölt gondolkodású ura — mint halljuk — megrendülve vett tudomást arról a pusztító járványról, — a vörheny és difteritizről — mely Putnokon még mindig nagy számban szedi áldozatait, s 10000 koronát küldött egy ott létesítendő járvány-kórház alapítójára. A szenvedő emberiség javára tett alapítvány nem szorul dícséretre!

Az első magyar szobrász emléke. Mint a „Magyarország“-ból olvassuk — az országos képtár bizgő kormánybiztosa, *Kammerer Ernő*, ki itt járt Rimaszombatban s özv. *Jánosdeák* Andrásnénál megszemlélte a művész hagyatékát, azoknak oly nagy műbeest s műtörténeti értéket tulajdonit, hogy azonnal intézkedett, hogy e műtárgyak a nemzet közkinésévé váljanak. — A tulajdonos legnagyobb készséggel boesátotta rendelkezésére a művész összes művészeti hagyatékát s a kormánybiztos azonnal intézkedett, hogy szakértő esomagoló nagy ládába elesomagolja az értékes műveket s a gazdag relikviákat, melyek már a napokban meg is érkeznek a fővárosba. — Az összes művek elesomagolva maradnak addig, míg az új országos szépművészeti muzeum föl nem épül, a hol egy külön *Ferenczy szobában* fogják elhelyezni az első magyar szobrász hátrahagyott műveit és emlékeit. — Ezzel lerójjá a magyar nemzet régi tartozásának egy részét a művészszel szemben, a kinek életében úgy sem jutott más osztályrészeül, mint meg nem értés, félreismerés és mellőztetés. — 14 Stróbl-iskolai növendék azonnal késznek nyilatkozott arra, hogy az első magyar szobrász siremlékét minden díjazás nélkül megalkotják s a rendelkezésükre adott anyagból elkészítik. — Most sürgőnyileg kapjuk azon örvendetes hírt Budapestről, miszerint vármegyénk neves és ifju művész-szobrásza *Holló Barnabás* az alkotandó *Ferenczy István* siremlék avagy elkészítendő szobor-mintáját díjtalanul óhajta formálni. — Előre is hálás köszönetet mondunk *Hollónak* ez áldozatkészségeért.

József főherceg verbunkosa. József főherceg miskolci szemléjéről jövet — mint megirtuk — látogatást tett egykori verbunkos hadnagyánál, *Szabó László* várgedei földbirtokos, nyugalmazott századosnál, ki mint a 12-ik *Palatinus* huszárezred katonája 1846-ban, ezeltől 56 esztendővel, József főherceget az apja, az öreg nádor jelenlétében Jászberényben besorozta katonának. Az általános tisztelt öreg katonához József főherceg a következő levelet irta Várgedére: „Kedves százados uram! Ma van 56 esztendője, hogy 1846-ban boldogult atyám jelenlétében, Jászberényben fejemre tette a verbunkos csákót. Ezen lélekemelő szép katonai ünnepélynek ma már csak 3-an vagyunk élő tanui. Tavaly még találkoztam Jászberényben az öreg *Moré* káplár cigány trombitásunkkal, de azóta már ő is felment a legfőbb hadiszállásra: a menyországba. Ha Felső-Magyarországra vezet utam, ez alkalommal ledkedvesebb kötelelenségem lesz százados urat Várgedén meglátogatni. Ugy vagyok értesülve, hogy százados ur nem panaszkodhatik, mert az ég oly fiuval áldotta meg, a ki minden jóról gondoskodik, ki, mint hallom, igen jó gazda. Remélem, hogy egykori tizenöt éves ujoncz katonájával nem vallott szégyent. A mielőbbi vizontlátásig vagyok régi öreg bajtárs *József* főherceg.“ — A levélhez József főherceg három arczképét sajátkezű aláírásával ellátva küldötte meg az öreg századosnak. Az öreg *Palatinus* százados különben egy pompásan megfestett képen őrizi annak a már nem mindennapi jelenetnek az emléket, midőn *Szabó* százados a 12-es, jelenleg VII. *Edvárd* angol király nevével viselő huszárezred verbunkos hadnagya a kis főhercegnek fejébe nyomta a csákót és szokás szerint parolázott vele az egész *Palatinus* huszárezred előtt, kinek ez alkalommal a toborzó nótákat az öreg nádor udvari cigányzenekara: *Balázs József* bandája és a 12-es huszárok ismert, hóféhé: paripákon járó saját zenekara felváltva játszotta.

Kinevezés. A képviselőház elnöke *Molnár Lajos* tamásfalvi földbirtokost — mint a hivatalos lap közli — képviselőházi terembiztossá nevezte ki.

Búcsú bankett. *Altdorffer István* kir. ítélőtáblabírónak eltávozása alkalmából tisztársai és barátai f. hó 14-én este 8 órakor a casino nagy termében búcsúbankettet rendeznek. Az aláírási iv a casino nyári helyiségében van letéve. A banketten egy teríték ára féllitter borral és zenével 3 korona. A résztvevők száma eddig már igen nagy.

Esküvő. *Márkus László* közigazgatási irnok f. hó 9-én vette oltárhoz *Bikky Juliskát*, *Bikky István* helybeli polgártársunk kedves leányát. Boldogságot kívánunk az új párnak!

Közgyűlés. A Gömör-Kishont vármegyei általános tanító-egyesület folyó évi június hó 25-ikén Rimaszécsen, az ev. ref. templomban tartja huszonnyolcadik közgyűlését.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminisiterium *Glósz Lajos* rosznyói illetőségű végzett jogászt, a beregszászi kir. pénzügyigazgatóságához fogalmazó gyakornokká nevezte ki.

Kinevezés. A helybeli m. kir. pénzügyigazgatóság *Mezei Dezső* nagyrozei kir. adóhivatali díjtalan gyakornokot ugyanoda díjas gyakornokká nevezte ki.

Doktori felavatás. *Bencsik Samu* rimaszombati r. kath. segéd-lelkész, a helybeli iskolák derék hitoktatója, ki féllével ezelőtt a hittudományi doktori vizsgálatot jelesül kiállta, a napokban Bécsben avatattott fel doktorrá. A törekvő ifju tudós papot szívesen üdvözöljük!

A Fehér-Kereszt. Lapunk mult számából tévedésből kimaradt a Fehér-Kereszt két kiváló munkásának neve, kik az intézmény fennállása óta mindig lelkes odaadással érdeklődtek s annak fejlődését működésükkel támogatták. Özv. *Nagy Ferencz* és *Eperjessy József* pénztárnok igen sokban hozzájárultak az intézmény szép fejlődéséhez és gyarapodásához s a tévedést utólag szívesen igazítjuk ki.

Vezérkari utazás. A vezérkari tiszték IX-ik gyakorlócsapata reichsgegi lovag *Gerstenberger Frigyes* alvezredes vezetése alatt 2 törzs, 23 főtiszt, 14 tisztiszolga, 24 lovas 50 lóval f. hó 11-én 4—5 napi tartózkodásra városunkba érkezett s itt ellátásukról *Barna Imre* jól gondoskodott. A szívélyes fogadtatással a vezérkari tiszték meg voltak elégedve.

Halálozás. Egy nálunk széles körökben előnyösen ismert itteni születésű élte javakorában levő férfi elhunytának híre hozza hozzánk a táviró. *Soós László* bácsalmási telekkönyvvezető volt ez, ki folyó hó 8-án 44 éves korában rövid betegség után meghalt. A derék ember és pontos tisztviselő elhunytának híre városunkban őszinte részletet kelt. Temetése *Bács-Almás*on folyó hó 10-én nagy részvét mellett ment végbe. Nyugodjék békében!

Áthelyezés. A rosznyói kir. járásbírósnágnál megüresedett irnoki állásra az igazságügyminisiter *Karpinszky Gyula* sásdi kir. járásbírósnágnál irnokot helyezte át.

Gazdasági tudósító. A magyar kir. földművelésügyi minisiter *Márkus László* berzétei lakost Gömör-Kishontvármegye rosznyói járására nézve gazdasági tudósítói tiszttel bízta meg.

Házasság. *Kirch Ottó*, tornalínyi vasuti tisztviselő f. hó 5-én vette nőül *Zorkóczy József* murányi körjegyző bájos és kedves leányát *Margitkát*. Tartós boldogságot az ifju párnak!

Elismerés. A városi kertész: *Csintalan János*, ki a Tompa-szobor környékét a leleplezés alkalmára igazán izlésesen és szépen díszítette fel az ügyesen gruppirozott és jól kiválasztott virágokkal, a szobor talapzatára helyezett koszorúk közül is többet készített a megrendelők teljes meglegedésére. *Dusza János* hanvai lelkész lapunkhoz küldött levelében úgy a maga, mint egyháza előljárósága részéről a legteljesebb elismerést fejezi az ügyes kertésznek a hanvai egyház részére megrendelt koszoru izléses kiállításáért.

Tavas. Süt a nap, ragyog a menybolt, a fülemle édesen dalol a „Széchenyi-kert“ sűrű, illatos bozótjaiban, a tennis-társaság vidáman játszik pályáján, az akácfa virágzanak a város közepén és mámorító illatot terjesztenek szerte-szét az egész városban. A mosolygó emberek gyönyörrel andalognak a főtér illatos sétányain, majd megjelenik egy fölboktrézott csoport, fiúk, leányok, csevegésükben és vidám kacajukban a végre megérkezett gyönyörű tavasz jelképét látom. Végre, hosszú késedelem után megérkezettél szép tavasz, meleg szellő, ragyogó napfény, bűvös akácfaillat! Ha végig megyek a főtéren, a virágzó illatos akácfa alatt, úgy érzem magam, mint egy arany halacska, mely illatos, friss vízben, verőfényes ablakban álló kristályedényben uszál. — Be boldogok is vagyunk mi rimaszombatiak, hogy e fenséges tavaszi esteiken, bódító akácfaillatban, bájos zene mellett itt andalognak a város kellő közepén és nem kell kimenünk homokos, poros, süppedékes útú. ki-kiálló galylyával ruhánkat megtépő, drága szemünk fényét veszélyeztető Széchenyi-kertbe. És ha megvallom, hogy végre is néha működésbe kerültek az öntöző hordók, fel kell dobognia minden szívnek, mert ime elérkezett a pormentes, illatos, hűvös tavaszi levegő rége áhitott, gyönyörteljes korszaka. Üdv neked óh tiszta lég, óh szép tavasz! üdv nektek is karesu, üde öntöző hordók, áldás munkátokra! Legyen köszöntő szavam munkásságtokra buzdító hatással és üdvkiáltásaim ne zavarják el szerény lényeteket az áldásos munka teréről.

Megjutalmazott pályatervek. A helybeli egy. prot. főgimnázium igazgató-választmánya, — mint azt lapunk mult számában jeleztük volt — f. hó 8-án, d. u. 3 órakor rendes évnegyedes ülést tartott *Kubinyi Aladár* törvényszéki elnök és *Bornemisza László* alispán társelnökelete alatt. — A gyűlés legfontosabb tárgya a beérkezett építkezési pályatervek fölötti végleges döntés volt. Az igazgató-választmány meghallgatta a tanári karnak, a műszaki szakbizottságnak, a minisiteriumtól küldött műszaki szaktanácsosnak részletes és összegezett bírálatát és javaslatait külön-külön s aztán az ezek alapján készült építkezési bizottsági javaslatot. Ezek alapján a megjutalmazásra ajánlott összes terveket az egész gyűlés ott a helyszínen: a főgimnázium tornacsarnokában meg egyszer behatóan átvizsgálta s aztán *egyhangulag* határozta el, hogy a benyújtott 23 pályaterv közül az építkezési bizottság javaslata szerint a pályázati feltételekben megállapított jutalmak közül az elsőt: az 1000 koronás jutalmat a „*Vergilius*“ jeligéjű pályatervnek, a második 600 koronásat a „*Lux*“ jeligéjűnek és a 400 koronásat a „*piros mező zöld körben*“ jeligéjűvel ellátott tervnek ítéli oda. — Elénk érdeklődéssel várta mindenki a kitüntetett pályamunkák szerzőinek nevét. A három jeligés levélke felbontatván, kintint, hogy a „*Vergilius*“ pályaterv szerzője *Toásó Pál* kolozsvári építész; a „*Lux*“ szerzője *Tóth Béla*, helybeli fiatal építész-mérnök, a harmadik kitüntetett terv szerzője pedig *Bier Mihály* budapesti építész. — Elhatározta továbbá az igazgató-választmány, hogy a megjutalmazott és a pályázati feltételek értelmében az iskola tulajdonát képező 3 terv közül jelenlegi alakjában egyiket sem fogadja el a kivitelle, hanem megbízta *Tóth Béla* építész-mérnököt, hogy e tervek alapján egy új, a kivitelle minden tekintetben alkalmas, részletes utjav készítsen. lehetőleg sürgősen. — A pályatervet megbíró szakértő bizottságnak *Juraskó Jakab* vármegyei főmérnöknek és a helybeli állami építészeti hivatal főnökének; *Pitta Lipót* építésznek és *Varga Lajos* ácsmesternek — alapos szakértelemre valló, nagy és lelkiismeretes munkálatáért teljes elismerését és köszönetét fejezte ki. — Az új főgimnázium építkezése-

nek ügye tehát ismét előbbre haladt egy lépéssel. — Őszintén óhajtjuk, hogy mielőbb megkezdődjen a valószínű munka; az építés maga is!

Esküvő. Kolbenheyer Gyula balogi hercegi uradalmi erdősz. f. hó 11-én esküdött örök hűséget Alsó-Csőpönyben Tomanóczy Sárának, Tomanóczy Gyula és neje szeretetreméltó leányának. Boldogság kísérje frigyüket!

Halálozás. Jólézi Chászár Károly és neje Kovács Gizella 27 éves leánya: Császár Lenke folyó hó 8-án Kokován hét heti szenvedés után elhunyt. Temetése folyó hó 11-én nagy részvét mellett ment végbe.

Táncmulatság. A helybeli polgári olvasókör f. hó 15-én a Széchenyi-kert fedett tánchelyiségében házalapja javára táncmulatságot rendez. Bemeneti-díj 1 korona. Felülízetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté délután 4 órakor.

Fénykép-felvételek. A tompa-szoborról most már a fényképek egész serege van forgalomban. A „Vasárnapi Ujság“ a *Bábás József*, az „Uj idők“ az *Andrássy László*, az „Ország-Világ“ a *Harmaczy Loránd* sikerült felvételét adja ki. Jó a *Kéif Emil* és *Stelkovic István* újabb felvétele is. Az ünnepély után a csoportkép — mely a notabilitásokat ábrázolja — *Andrássy László* műtermében készült, s igazán jó tiszta kép. Ezt majd a „Vasárnapi Ujság“ e heti számában adják ki.

Dalárdánk, városunknak ez a régi jóhírű kulturális egyesülete immár 6 éve, a millenium esztendejében nyert utolsó diadala óta a költő szavaival élve „száraz ágon csügged és hallgat.“ Csügged sorsán közönségünk is, de azért a dalárda tovább hallgat. Pedig, hogy mily nagy kárára van ez társadalmunknak, csak most volt ismét alkalmunk látni a Tompa-ünnepély alkalmával szerzett gyönyörű élvezetek hatása alatt. Ha nem tudott elég lenni a mi sokszor felemelt szavunk ahhoz, hogy annyi sok dicsőséget szerzett dalárdánk új életre keljen, — ime hallhatta mindenki azokat a hízogó megjegyzéseket, miket a műélvezet és bámulat hozott ajkukra azoknak a nagy vendégeinknek, kik remek előadásaiban gyönyörködtek; — e hízogó nyilatkozatokban meg kell a dalárdának találnia a buzdítást; fel kell ismernie önbecsét, s azt a nagy és szép szolgálatot, melyet ilyen alkalommal városunkkal szemben teljesíteni kell. Ugyan hány nagyobb város mondhatja el magáról, hogy ilyen dalárdája van, mint nekünk? Miért kell nekünk a még élő kitűnő hangerő mellett a dalárda életére, csak mint elmúlt szép dologra visszaemlékezünk? Lehetetlen belemegöngyölnünk, hogy az tovább ne éljen, tovább ne fejlődjen. Mulasztást követnénk el, ha újólag fel nem hívnök e most lefolyt szép szereplése alkalmából a dalárda derék tagjait arra, hogy igyekezzenek munkában maradni; de mulasztást követnénk el akkor is, ha a nagyközönség sorában fel nem hívnök a figyelmet e szép egyesület fennmaradásának elősegítése iránt. Szükség, hogy a művelt közönség sorából akadjanak férfiak, kik erkölcsi támogatással a széthullástól a tagokat. Nem egy diszes ünnepély alkalmából láttuk, hogy a rendezőség eleje telkerte a dalárdát szereplésre s ez mindig eleget tett az óhajnak s a mellett fényesen megállta helyét; szép működésével emelte az ünnepély díszét. Egy pár év óta az ilyen időszakos szerepek után mégis mindig visszaesik a hallgatásba. Talán ha társadalmi életünk egyik-másik kiváló tagja az ilyen kínáló szereplek alkalmán kívül is mutatna némi melegebb érdeklődést dalárdánk sorsa iránt, azt hisszük, meg lehetne még lelteni módját annak, hogy a szép intézmény életben maradjon. Óhajtjuk, hogy dalárdánk fennmaradjon; óhajtjuk, hogy legyen érdeklődés, mely a fennmaradásra hathatós erővel buzdítani és lelkesíteni tudjon; mert a végleges megszűnés nem válnék diszere sem dalárdának sem társadalmunknak.

Nyári táncmulatság. A királdi bányatelepi olvasó egyesület 1902. évi június hó 15-én a bányatelepi lombos erdőben saját könyvtára javára, zártkörű nyári táncmulatságot rendez. Kezdeté délután 3 órakor.

Halálozás. Morvay Ferencz, gróf Andrássy Dénes kr.-h.-várallyai uradalmának nyugalmazott pénztárosa, 1848/49-iki honvéd, május hó 30-án, 47 évi uradalmi szolgálat után, életének 74-ik évében K.-H.-Várallyán

Photoplasztikon. Egy ügyes vállalkozó néhány nap óta a Samarjay-féle ház földszinti helyiségében igen sikerült képekben mutatja be a világ nevezetességeit. Most van az utolsó hét, s a dioráma körül minden este el van foglalva a hely. Ma *Bosznia és Marillavölgy*, holnap *vegyes látványosságok*, 14—15-én az *angol-búr háboru* mutatattik be. De a látnivaló mellett valóban kellemes szórakozást nyújt a nagy hangverseny-graphophon gép, mely rendkívül hűséggel reprodukálja az ének, katonai- és cigányzenekar darabjait.

Nyugtázás. A szabadkai fedett helyiség javára Törköly József áll. elemi iskolai igazgató ur által f. évi június 5-én tartott majális alkalmával eszközölt gyűjtés eredménye 13 kor. 56 fill., — a melynek átvétele ezennel nyugtáztatik. — Rimaszombat, 1902. évi június hó 11-én. A végrehajtó bizottság.

Szerkesztői üzenet.

Z. J. S.-G. [Czikke elkésve érkezett s jövő számra maradt. Szíves türelmét kérjük.]

Nyilttér:*)

Tekintetes Törköly László urnak Nagyrőczen.

Tisztelt barátunk!

Megbízásodhoz képest a május hó 29-én rajtad elkövetett sértésért lovasági elégtételt kértünk *Makfalvi Ferencz* úrtól. Ő segédjei útján kijelentette, hogy sem bocsánatot kéri, sem lovasági elégtételt adni nem hajlandó.

E nyilatkozat után ez ügyet részéről a lovaságiasság szabályai szerint befejeztetnek nyilvánítjuk Nagyrőczen, 1902. június hó 2-án.

Hrencsik Kálmán, s. k.
Mihalik Ábris, s. k.

Tekintetes Törköly László urnak Nagyrőczen.

Tisztelt barátunk!

Miután *Makfalvi Ferencz* ur segédje kijelentették, hogy ők felüknek utasítását tévesen értelmezték; ennél fogva megbízásodhoz

*) E rovat alatt közöltékért felelősséget nem vállal a szerk.

képest a Makfalvi Ferencz ur által rajtad elkövetett sértés miatt ügyben újból tárgyalunk megbízottjaival; de mivel a sértés súlyosságához képest az általunk kívánt lovasági elégtételt most sem hajlandó megadni, az ügyet részéről a lovaságiasság szabályai szerint befejeztetnek jelentjük ki.

Nagyrőczen, 1902. évi június hó 9-én.

Hrencsik Kálmán, s. k.
Mihalik Ábris, s. k.

A fenti levelek után *Makfalvi Ferencz* ur eljárásának megítélését a n. é. közönségre bízom, — cselekvési szabadságomat pedig továbbra is fenntartom. — Kmft. Törköly László.

Nyilatkozat.

Alulírott ezennel nyilatkozatom, hogy a rimaszombati kir. járásbírósnál *Szántó Sándor* ur által ellenem folyamatba tett 1901. B. 3. számú rágalmaszi perben félre lettem vezetve, miért is tőle ez uton bocsánatot kérek.

Rimaszombat, 1902. május 30.

Kovács János, meleghegyi lakos.

Bérbeadó birtok.

Részben a jánosi, részben a rimaszombati határban — az úgynevezett „Siralmasi-puszta“ — egy tagban levő és pedig 55 magyar hold szántó és 25 magyar hold erdő-legelőből álló birtok a gazdasági épületekkel együtt folyó évi **október hó 1-től** bérbeadó. A bérelni szándékozók **ösv. Szabó Györgyné** tulajdonossal értekezhetnek.

A hires klenóczi legfinomabb ostyepka

(zöld sajt) és I-ső rendű **liptói túró** kapható minden előkelő csemege- és sajtüzletben.

Megrendelhető: a **klenóczi első sajt-kivitelési üzletnél** Klenócson (Gömörmege).

Hirdetmény.

366. sz. — Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. tcz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszék, mint csődbírósnak 1902. évi 2890/cs. számú végzése következtében vagyonbukott közadós **Lengyel József** csődtömegénél 1901. évi szeptember hó 27-ik és következő napjain leltározott és 2836 kor. 58 fillerre becsült aktív követelések azon megjegyzéssel, hogy azoknak behajthatóságáért sem dr. Krausz Gyula csődtömeggondnok, sem a csődválasztmány szavatosságát nem vállal, — nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a tornallyai kir. járásbírósnak 1902. évi P.v. 113/1. számú végzése folytán Putnokon, a városházánál leendő eszközzésére **1902-ik évi június hó 19-ik napjának** délelőtti 10 óraja határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. tcz. 107. és 108. §-a értelmében, készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is eladni fognak.

Kelt Tornallyán, 1902. évi június hó 5-ik napján.

Záborszky Sándor, kir. bir. végrehajtó.

Hirdetmény.

A „Miskolczi hitelintézet“ áru- és terményraktáraiban az ezidei

X-ik évi gyapjúvásár

beraktározással egybekötve **1902. évi június hó 18-ik napján** tartatik. — Részletes felvilágosítással szívesen szolgál

a „Miskolczi hitelintézet“ részvénytársaság igazgatósága.

Utánnymot nem díjaztattk.

3-3

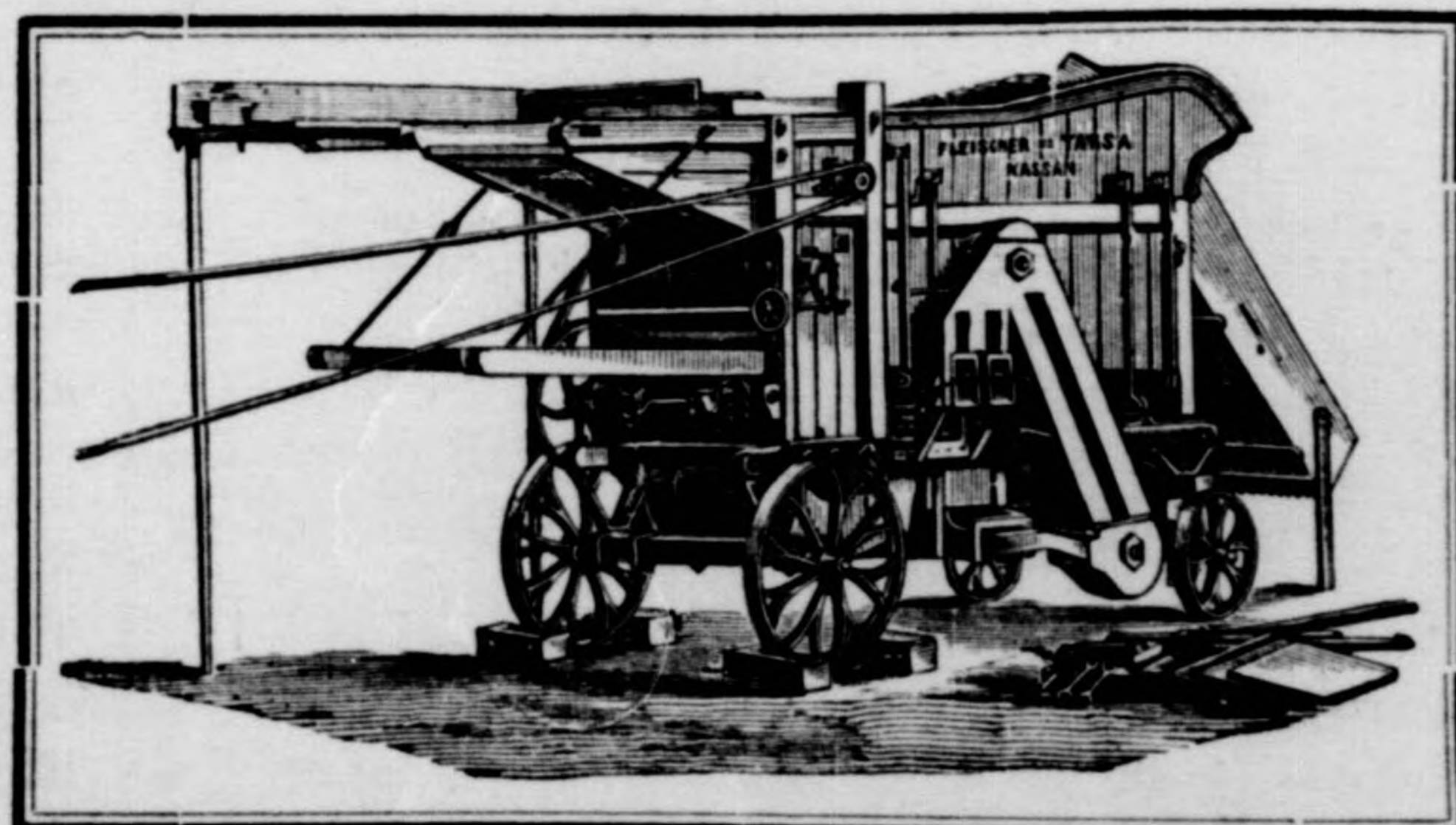
FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődéje Kassán, Vám-utca 11. szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemeltartásával czél szerűen s gondosan gyártott jóhírű gépeit a **nyári idényre** nevezetesen:

Cséplőgépeit könnyű járással járgány vagy gőzmozdony általi hajtásra.

Kézi cséplőgépeit, járgányhajtásra is alkalmazva, szalmarázó készülékkel vagy anélkül. **Backer- és magtár-rostait**, továbbá mindennemű **szivattyukat, gőzgépeket és gőzkazánokat, szeszgyár-berendezéseket**, m. p.: **Henze-főzők, kavarázó készülékek, maláta- és burgonyazúzókat, malomberendezéseket** stb.

Gépgyárunk gyártmányainak jelentékeny készletét tartjuk állandóan.

Gazdasági gépeink képes, valamint öntődnék gyártmányai árjegyzékét ingyen és bérmentve küldjük.

2-6